

Ebe Adaylarının Aile İçi Şiddete Yönelik Tutumları ve Aile İçi Kadına Şiddet Belirtilerini Tanıma Düzeylerinin Belirlenmesi

Determining Midwifery Students' attitudes Towards Domestic Violence and Their Ability to Recognize Signs of Domestic Violence Against Women

 Hatice Çetinkaya¹, Selver Bezgin^{2*}

¹ Van Yüzüncü Yıl
Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Ruh Sağlığı ve
Hastalıkları Hemşireliği
Anabilim Dalı, Van, Türkiye

² Van Yüzüncü Yıl
Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Ebelik Bölümü,
Van, Türkiye

***Correspondence:** Selver
Bezgin

E-mail:
renginselver@hotmail.com

Received: 5/11/2024

Accepted: 26/12/2024

ÖZET

Araştırmada ebe adaylarının, aile içi kadına şiddet belirtilerini tanıma düzeylerini ve aile içi şiddete karşı tutumlarını belirlemek amaçlandı. Nicel araştırma deseniyle tanımlayıcı olarak gerçekleştirilen araştırmaya Van ilindeki bir devlet üniversitesinin sağlık bilimleri fakültesi ebelik bölümünde öğrenim gören 298 öğrenci dahil edildi. Veriler; 2023-2024 eğitim öğretim yılı Bahar dönemi Nisan-Haziran ayları arasında; “Kişisel Bilgi Formu”, “Aile İçi Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği”, “Hemşire ve Ebelerin Kadına Yönelik Şiddetin Belirtilerini Tanımlarına Yönelik Ölçek” ile toplandı. Bu araştırmada ebe adaylarının kadına şiddet belirtilerini tanıma puan ortalamalarının 19,24±2,864; aile içi şiddete karşı tutum puan ortalamalarının ise 19,09±4,183 olduğu belirlendi. Ebe adaylarının, aile içi şiddete karşı tutumları ile babalarının eğitim durumu, öğrenim gördükleri sınıf ve konu ile ilgili eğitim alma durumları arasında; kadına şiddet belirtilerini tanıma düzeyleri ile öğrenim gördükleri sınıf ve konu ile ilgili eğitim alma durumları arasında anlamlı fark bulundu ($p<0.05$). Bununla birlikte ebe adaylarının, aile içi şiddete karşı tutumları ile kadına şiddet belirtilerini tanıma düzeyleri arasında negatif yönde zayıf düzeyde anlamlı bir ilişki belirlendi ($p<0.05$). Araştırmada ebe adaylarının, kadına şiddet belirtilerini tanıma düzeylerinin kısmen yeterli olduğu ve aile içi şiddete karşı tutumlarının olumsuz olduğu belirlendi.

Anahtar Kelimeler: Ebelik Öğrencileri; Aile İçi Şiddet; Kadına Şiddet; Tutum.

ABSTRACT

The aim of the research was to determine the level of recognition of the signs of domestic violence against women by midwifery students and their attitudes towards domestic violence. 298 students studying in the midwifery department of the faculty of health sciences of a state university in Van Province were included in the study, which was conducted as a descriptive quantitative research design. Data were collected between April and June of the Spring term of the 2023-2024 academic year using “Personal Information Form”, “The Scale for Nurses' and Midwives Recognition of Signs of Violence Against Women”, and “The Attitudes Towards Domestic Violence Scale”. In this research, it was found that the midwife candidates' mean score for recognizing signs of violence against women was 19.24±2.864, while their mean score for attitudes towards domestic violence was 19.09±4.183. A significant difference was found between the midwife candidates' attitudes towards domestic violence and their fathers' educational status, the grade they study in and their status of receiving education on the subject; and between the midwife candidates' level of recognizing the signs of violence against women and the grade they study in and their status of receiving education on the subject ($p<0.05$). However, a negative, weakly significant relationship was found between the midwife candidates' attitudes towards domestic violence and their level of recognizing the signs of violence against women ($p<0.05$). The research determined that midwife candidates' ability to recognize signs of violence against women was partially adequate, and their attitudes towards domestic violence were negative.

Keywords: Midwifery Students; Domestic Violence; Violence Against Women; Attitudes.

GİRİŞ

Aile için şiddet; literatürde “aile içinde meydana gelen her türlü eylem, tehdit, kuvvet veya kontrol içeren duygusal, ekonomik veya fiziksel hasara neden olan şiddet” biçiminde ifade edilmekte olup sıklıkla erkek tarafından eşi ya da partneri olduğu kadına uygulanmaktadır (1). Dünya çapında, 15-49 yaş arası kadınların %27’sinin, birlikte oldukları erkeklerden şiddet gördükleri ve tüm kadın cinayetlerinin %38’inin eşler tarafından işlendiği bildirilmektedir (2). Bununla beraber küresel boyutta birçok ülkede kadınların gebelik sırasında fiziksel şiddete maruz kalma oranının %1-%32 arasında değiştiği bildirilmektedir (3). Türkiye’de ise 2019 yılının ilk 6 ayında 214 kadının; 2021 yılında ise 280 kadının birlikte olduğu erkek veya eşi tarafından öldürüldüğü bildirilmiştir (4,5). Aile içinde meydana gelen kadına şiddet, genellikle özel bir problem veya hayatın normal bir parçası olarak algılanabilmektedir. Bu anlamda şiddetin boyutu derinleşmekte ve tüm aile bireyleri üzerinde fiziksel veya ruhsal olarak ciddi sorunlar yaşanabilmektedir (6).

Ülkemizde, aile içinde kadına uygulanan şiddet özel bir problem olarak görülmele beraber bir disiplin yöntemi olarak da görülebilmektedir. Bu nedenler şiddetin yol açtığı sorunların katlanarak devam etmesine ve saklı kalmasına yol açmaktadır (1). Aile içi kadına şiddet ile mücadelede, sağlık çalışanlarına özellikle kadın sağlığını sürdürme ve korumaya yönelik sağlık hizmeti sunan ebelerle önemli sorumluluklar düşmektedir. Ebeler, aile içi kadına şiddeti tespit ederek danışmanlık rolünü üstlenmeli ve şiddet ile mücadele etmelidir. Yapılan bazı çalışmalarda, sağlık çalışanlarının, aile içi şiddet ile ilgili yeterli bilgiye ve farkındalığa sahip olmadıkları; hemşirelerin veya ebelerin şiddete uğramış kadına nasıl davranacağı, ne yapması gerektiği ile ilgili zorluklar yaşadıkları bildirilmiştir. Bu yaşanan zorlukların başlıca nedenleri arasında lisans eğitimi görülmektedir (7-10). Bu anlamda ebelerin mesleğe başlamadan önce aile içi kadına şiddet belirtilerini tanıyabilmeli ve şiddetle mücadelede savunucu rollerinin olduğunu bilerek eğitim sürecini tamamlamaları gerekmektedir (11). Konu ile ilgili yapılan birçok araştırmada, hemşirelik veya ebelik öğrencilerinin özellikle aile içi şiddete karşı görüş ve tutumlarının beklenen düzeyde olmadığı görülmüştür (11-17).

Araştırmada ebe adaylarının, aile içi kadına şiddet belirtilerini tanıma düzeylerini ve aile içi şiddete karşı tutumlarını belirlemek amaçlandı. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt arandı:

1. Ebe Adaylarının, aile içi şiddete yönelik tutumları nasıldır?
2. Ebe Adaylarının, aile içi kadına şiddet belirtilerini tanıma düzeyleri nasıldır?
3. Ebe Adaylarının, aile içi şiddete yönelik tutumları ile demografik özellikleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
4. Ebe Adaylarının, kadına şiddet belirtilerini tanıma düzeyleri ile demografik özellikleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
5. Ebe Adaylarının, kadına şiddet belirtilerini tanıma düzeyleri ile aile içi şiddete yönelik tutumları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

YÖNTEM

Araştırma, nicel araştırma deseninde tanımlayıcı olarak gerçekleştirildi.

Araştırmanın Örneklemi

Araştırmanın evrenini, Van İlinde bir devlet üniversitesinin sağlık bilimleri fakültesi ebelik bölümünde 2023-2024 akademik yılında eğitim alan 385 öğrenci oluşturdu. Araştırmada örneklem için 308 (evrenin %80’i) öğrenciye ulaşılması planlanmıştır. Veri kaybını önlemek için 350 öğrenciye kişisel Bilgi Formu ve ölçekler uygulandı. Ancak öğrencilerin 52’sinin ölçeklerin bazı maddelerini eksik doldurulmaları nedeni ile araştırmaya dahil edilmedi ve sonuç olarak 298 (%77,4) öğrencinin verileri araştırma kapsamına alındı.

Veri Toplama Araçları

Veriler, “Kişisel Bilgi Formu”, “Aile İçi Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği (AİŞYTÖ)” ve “Hemşire ve

Ebelerin Kadına Yönelik Şiddetin Belirtilerini Tanımalarına Yönelik Ölçek (HEKYŞBTÖ)" ile toplandı.

Kişisel Bilgi Formu: Öğrencilerin yaşı, medeni durumu, sınıfı, ebeveynlerinin eğitim düzeyleri, gelir durumu gibi özelliklerini belirlemeye yönelik sorulardan oluşan bir formdu.

Aile İçi Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği (AİŞYTÖ): Şahin ve Dişsiz (2009)'in, bireylerin aile içi şiddete karşı tutumlarını belirlemek için geliştirdiği bu ölçeğin en yüksek puanı 65, en düşük puanı ise 13'tür. Alınan düşük puanlar, şiddete karşı tutumun olumsuz, yüksek puanlar ise olumlu olduğunu bildirmektedir. Beşli likert formatında olan ölçek, 13 maddeden oluşmakta olup "şiddeti olağanlaştırma", "şiddeti genelleştirme", "şiddeti nedenselleştirme", "şiddeti saklama" olmak üzere dört alt boyutu bulunmaktadır. Ölçeğin Cronbach alfa katsayısı 0.72'dir (18). Bu araştırmada ise Cronbach alfa katsayısı 0.84'tür.

Hemşire ve Ebelerin Kadına Yönelik Şiddetin Belirtilerini Tanımalarına Yönelik Ölçek (HEKYŞBTÖ): Arabacı Baysan ve Karadağlı (2006) tarafından geliştirilmiştir. 'Doğru' ve 'yanlış' şeklinde yanıt verilen ölçeğin, 31 maddesi ve iki alt boyutu bulunmaktadır. Ölçeğin genel toplamı 0-31, "Fiziksel Belirtiler" alt boyutu 0- 18 ve "Duygusal Belirtiler" alt boyutu ise 0-13 arasında puanlanmaktadır. Puanlar artıkça bireylerin, kadına şiddet belirtilerini tanımaya yönelik bilgi düzeyleri artmaktadır. Ölçeğin, Cronbach alfa katsayısı 0.76'dır (19). Bu araştırmada Cronbach alfa katsayısı 0,87' dir.

Veri Toplama Süreci

Öğrencilere Nisan-Haziran 2024 tarihleri arasında amaçlı örneklem yöntemi ile ulaşıldı. Araştırmaya başlanmadan önce öğrenciler bilgilendirildi ve öğrencilerden onam alındı. Öğrenciler, ilgili form ve ölçekleri, öz bildirim yolu ile sınıf ortamında doldurdu. Veri formlarının doldurulması ortalama 15-20 dakika sürdü.

Verilerin Değerlendirilmesi

Analizler, SPSS 27.0 programı ile yapıldı ve %95 güven düzeyi ile çalışıldı. Normallik analizi için çarpıklık ve basıklık değerlerine bakıldı. Ölçek puanlarından elde edilen basıklık ve çarpıklık değerlerinin +3 ile -3 arasında olması normal dağılım için yeterli olduğu belirtilmektedir (20). Araştırmadaki verilerin çarpıklık ve basıklık değerleri belirtilen değerler arasında olduğu tespit edilmiş ve normal dağılım gösterdiği tespit edildi. Bu sonuca göre değişkenler arasındaki ilişki için Pearson korelasyon testi, ikili gruplar için bağımsız gruplar t testi, üç ve üzeri gruplar için ise Tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanıldı. Gruplar arası farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu durumlarda farkın anlamlılığının kaynaklandığı grubu belirlemek için varyansların homojenlik durumuna göre Tukey's HSD post hoc testi kullanıldı.

Etik Uygunluk

Araştırmaya başlanmadan önce Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmaları Etik Kurulu'ndan (Tarih:19/04/2024, Karar No: 2024/04-30); Fakülte Dekanlığından ve Ebelik Bölüm Başkanlığından gerekli izinler alındı. Ek olarak ilgili yazarlardan ölçeklerin kullanılmasına dair izinler alındı. Etik kurul onayının ardından, çalışmaya katılan tüm öğrencilerden çalışma hakkında bilgi verilerek, yazılı ve sözlü onam alındı.

BULGULAR

Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş ortalamalarının $21,73 \pm 20,78$ yıl olduğu; %29,5'inin dördüncü sınıf öğrencisi olduğu; %44'ünün bir il merkezinde büyüdüğü; %37,7'sinin annelerinin ve %47,5'ininde babalarının ilköğretim mezunu olduğu belirlendi. Öğrencilerin tanımlayıcı özelliklerine ilişkin ayrıntılı bilgi Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Öğrencilerin tanımlayıcı özelliklerinin dağılımı (N: 298)

Tanımlayıcı Özellikler	n	%	
Medeni Durum	Bekar	295	99,0
	Evli	3	1,0
Sınıf	1	51	17,1
	2	73	24,5
	3	86	28,9
	4	88	29,5
	İl	131	44,0
Büyüdüğü Yer	İlçe	93	31,2
	Köy	74	24,8
Gelir Durumu	Geliri Gidere Eşit	176	59,7
	Geliri Giderden Fazla	38	12,9
	Geliri Giderden Az	81	27,5
	Okur Yazar Değil	100	33,7
Annenin Eğitim Durumu	Okur Yazar	54	18,2
	İlköğretim	112	37,7
	Lise	17	5,7
	Üniversite	14	4,7
	Okur Yazar Değil	20	6,8
Babanın Eğitim Durumu	Okur Yazar	39	13,2
	İlköğretim	140	47,5
	Lise	62	21,0
	Üniversite	34	11,5
Aile İçi Şiddet veya Aile İçi Kadına Şiddet ile İlgili Konuları İçeren Ders/ler Alma Durumu	Evet	72	24,4
	Hayır	223	75,6

Ebe adaylarının, AİŞYTÖ, HEKYŞBTÖ ve ölçeklerin alt boyutlarını puan ortalamalarına yönelik bilgileri Tablo 2’de verilmiştir. Buna göre öğrencilerin AİŞYTÖ toplam puan ortalamaları $19,09 \pm 4,183$, “Şiddeti Olağanlaştırma” alt boyutundan aldıkları puan ortalamaları $6,47 \pm 1,796$, “Şiddeti Genelleştirme” alt boyutundan aldıkları puan ortalamaları $3,71 \pm 1,227$, “Şiddeti Nedenselleştirme” alt boyutundan aldıkları puan ortalamaları $5,98 \pm 1,868$ ve “Şiddeti Saklama” alt boyutundan aldıkları puan ortalamaları $2,93 \pm 1,491$ olarak belirlendi. Öğrencilerin HEKYŞBTÖ ortalama toplam puanlarının $19,24 \pm 2,864$, “Fiziksel Belirtileri Tanıma” alt boyutundan aldıkları puan ortalamalarının $7,80 \pm 1,474$ ve “Duygusal Belirtileri Tanıma” alt boyutundan aldıkları puan ortalamalarının $11,44 \pm 2,211$ olduğu belirlendi (Tablo 2).

Tablo 2. AİŞYTÖ, HEKYŞBTÖ ve alt boyutlarının puan ortalamaları

Ölçekler ve Alt Boyutlarının Puan Ortalamaları	N	Minimum	Maksimum	Ortalama	Standart sapma
Şiddeti Olağanlaştırma	298	5,00	14,00	6,47	1,796
Şiddeti Genelleştirme	298	3,00	9,00	3,71	1,227
Şiddeti Nedenselleştirme	298	3,00	11,00	5,98	1,868
Şiddeti Saklama	298	2,00	10,00	2,93	1,491
AİŞYTÖ	298	13,00	31,00	19,09	4,183
Fiziksel Belirtiler	298	3,00	12,00	7,80	1,474
Duygusal Belirtiler	298	5,00	17,00	11,44	2,211
HEKYŞBTÖ	298	11,00	26,00	19,24	2,864

Öğrencilerin tanımlayıcı özelliklerine göre AİŞYTÖ ve alt boyutlarının puan ortalamalarının karşılaştırılmasına yönelik analiz sonuçlarına bakıldığında; AİŞYTÖ’nün toplam puan ile; sınıf, baba eğitim durumu ve konu ile ilgili ders/ler alma durumu arasında anlamlı fark olduğu belirlendi ($p < 0.05$). Buna göre AİŞYTÖ puan ortalamalarının dördüncü sınıf öğrencilerinin, birinci sınıf öğrencilerinden; babası lise mezunu olan öğrencilerin, babası okuryazar olan veya olmayan öğrencilerinden daha düşük olduğu belirlendi. Son olarak konu ile ilgili eğitim almış öğrencilerin AİŞYTÖ puanları, eğitim almamış öğrencilerin puanlarından daha düşük olduğu belirlendi. Ancak, AİŞYTÖ puan ortalamaları ile öğrencilerin büyüdüğü yer, gelir ve anne eğitim durumu arasında anlamlı bir fark belirlenmedi ($p > 0.05$). (Tablo 3).

Tablo 3. Araştırmaya katılan öğrencilerin tanımlayıcı özelliklerine göre AİŞYTÖ ve alt boyutlarının puan ortalamalarının karşılaştırılması

Tanımlayıcı Özellikler	Şiddeti Olağanlaştırma X±SS	Şiddeti Genelleştirme X±SS	Şiddeti Nedenselleştirme X±SS	Şiddeti Saklama X±SS	Ölçek Toplamı X±SS
Sınıf					
(1) 1. Sınıf	7,15±2,173	3,88±1,338	6,31±1,651	3,06±1,720	20,40±4,590
(2) 2. Sınıf	6,48±1,556	3,51±,915	5,92±1,673	3,25±1,605	19,15±3,631
(3) 3. Sınıf	6,24±1,730	3,84±1,370	6,34±1,924	2,69±1,363	19,11±4,370
(4) 4. Sınıf	6,28±1,728	3,66±1,231	5,49±1,994	2,81±1,329	18,24±4,031
TEST	F= 3.391 p=.018 1>2 1>3 1>4	F= 1.369 p=.252	F= 3.752 p=.011 1>4 3>4	F= 2.157 p=.093	F= 2.990 p=.031 1>4
Büyüdüğü Yer					
(1) İl	6,16±1,591	3,62±1,102	5,92±2,004	2,84±1,523	18,54±4,283
(2) İlçe	6,67±1,690	3,80±1,307	6,25±1,724	2,97±1,322	19,68±3,554
(3) Köy	6,78±2,175	3,77±1,339	5,75±1,770	3,03±1,641	19,33±4,646
TEST	F= 3.694 p=.026 2>1 3>1	F=.650 p=.523	F=1.572 p=.209	F=.418 p=.658	F=2.204 p=.112
Gelir Durumu					
(1) Geliri Gidere Eşit	6,50±1,867	3,74±1,210	5,94±1,796	2,90±1,391	19,08±4,242
(2) Geliri Giderden Fazla	6,11±1,311	3,47±1,133	5,92±2,032	2,61±1,054	18,11±3,547
(3) Geliri Giderden Az	6,57±1,830	3,77±1,306	6,10±1,960	3,14±1,829	19,57±4,289
TEST	F=.933 p=.394	F=.831 p=.437	F=.226 p=.798	F=1.717 p=.181	F=1.589 p=.206
Anne Eğitim Durumu					
(1) Okur Yazar Değil	6,74±1,858	3,78±1,308	6,13±2,008	2,97±1,410	19,62±4,209
(2) Okur Yazar	6,15±1,837	3,61±1,140	6,15±1,847	2,78±1,501	18,69±4,106
(3) İlköğretim	6,54±1,765	3,72±1,232	5,84±1,814	3,00±1,542	19,10±4,238
(4) Lise	6,12±1,799	3,35±,702	5,82±1,334	2,41±1,176	17,71±3,478
(5) Üniversite	5,64±,929	3,93±1,439	5,57±1,950	3,21±1,929	18,36±4,517
TEST	F=1.984 p=.097	F=.646 p=.630	F=.623 p=.647	F=.859 p=.489	F=1.112 p=.351
Baba Eğitim Durumu					
(1) Okur Yazar Değil	6,95±1,820	3,90±1,518	6,60±1,759	3,25±1,650	20,70±3,935
(2) Okur Yazar	6,77±2,230	3,87±1,508	6,08±2,031	3,05±1,521	19,77±4,771
(3) İlköğretim	6,43±1,719	3,77±1,264	6,08±1,857	2,89±1,574	19,17±4,018
(4) Lise	6,21±1,657	3,48±,931	5,49±1,874	2,68±1,162	17,86±3,963
(5) Üniversite	6,50±1,796	3,62±,985	6,00±1,670	3,18±1,547	19,29±4,331
TEST	F=.987 p=.415	F=.987 p=.415	F=1.768 p=.135	F=.980 p=.419	F=2.446 p=.047 1>4 2>4 3>4
Aile İçi Şiddet /Aile İçi Kadına Şiddet ile İlgili Konuları İçeren Dersler Alma Durumu					
Evet	6,13±1,492	3,75±1,273	6,00±2,021	2,80±1,261	18,68±3,617
Hayır	6,58±1,871	3,70±1,215	5,97±1,822	2,96±1,557	19,22±4,344
TEST	t= -2.082 p=.039	t= .275 p=.783	t= .104 p=.917	t= -.798 p=.425	t= -2.108 p=.035

t= Bağımsız Gruplar T Testi, F= Tek Yönlü Varyans (ANOVA) Analizi

AİŞYTÖ'nün 'Şiddeti Olağanlaştırma' alt boyutu ile; sınıf, büyülen yer ve konu ile ilgili ders/ler alma durumu arasında anlamlı fark olduğu belirlendi ($p<0.05$). Buna göre üst sınıfta bulunan öğrencilerin, birinci sınıf öğrencilerinin puan ortalamalarına göre; ilde büyüyen öğrencilerin, ilçede ve köyde büyüyen öğrencilerin puan ortalamalarına göre daha düşük olduğu belirlendi. Son olarak konu ile ilgili eğitim almış öğrencilerin

‘Şiddeti Olağanlaştırma’ alt boyutu puan ortalamalarının, eğitim almamış öğrencilerin puan ortalamalarına göre daha düşük olduğu belirlendi. Ancak, ‘Şiddeti Olağanlaştırma’ alt boyutu puan ortalamaları ile öğrencilerin gelir ve ebeveyn eğitim durumu arasında anlamlı bir fark bulunmadı ($p>0.05$). (Tablo 3).

AİŞYTÖ’nün “Şiddeti Genelleştirme” alt boyutu ile; sınıf, büyülen yer, konu ile ilgili ders/ler alma durumu, gelir ve ebeveynin eğitim durumu arasında anlamlı bir fark elde edilmedi ($p>0.05$). AİŞYTÖ’nün “Şiddeti Nedenselleştirme” alt boyutu ile; sınıf değişkeni arasında anlamlı fark olduğu belirlendi ($p<0.05$). Buna göre dördüncü sınıf öğrencilerinin, birinci sınıf ve üçüncü sınıf öğrencilerin puan ortalamalarına göre daha düşük olduğu belirlendi. Ancak, “Şiddeti Nedenselleştirme” alt boyutu puan ortalamaları ile öğrencilerin büyüdüğü yer, konu ile ilgili ders/ler alma durumu, gelir ve ebeveynin eğitim durumu arasında anlamlı bir fark bulunmadı ($p>0.05$). AİŞYTÖ’nün “Şiddeti Saklama” alt boyutu ile; sınıf, büyülen yer, konu ile ilgili ders/ler alma durumu, gelir ve ebeveynin eğitim durumu arasında anlamlı bir fark bulunmadı ($p>0.05$). (Tablo 3).

Öğrencilerin tanımlayıcı özelliklerine göre HEKYŞBTÖ ve alt boyutlarının puan ortalamalarının karşılaştırılmasına yönelik analiz sonuçlarına bakıldığında; HEKYŞBTÖ’nün toplam puanı ile; sınıf ve konu ile ilgili ders/ler alma durumu arasında anlamlı bir fark elde edildi ($p<0.05$). Buna göre üçüncü sınıf ve dördüncü sınıf öğrencilerinin, birinci sınıf öğrencilerinin puan ortalamalarına göre; konu ile ilgili eğitim almış öğrencilerin ise, eğitim almamış öğrencilerin puan ortalamalarına göre daha yüksek olduğu belirlendi. Ancak, HEKYŞBTÖ’nün toplam puan ortalamaları ile öğrencilerin büyüdüğü yer, gelir ve ebeveynin eğitim durumu arasında anlamlı bir fark bulunmadı ($p>0.05$). “Fiziksel Belirtiler” alt boyutu ile; sınıf ve konu ile ilgili ders/ler alma durumu arasında anlamlı bir fark elde edildi ($p<0.05$). Buna göre üçüncü sınıf ve dördüncü sınıf öğrencilerinin, birinci sınıf öğrencilerinin puan ortalamalarına göre; konu ile ilgili eğitim almış öğrencilerin ise, eğitim almamış öğrencilerin puan ortalamalarına göre daha yüksek olduğu belirlendi. Ancak, öğrencilerin “Fiziksel Belirtiler” alt boyutu puanları ile büyüdüğü yer, gelir ve ebeveynin eğitim durumu arasında anlamlı bir fark bulunmadı ($p>0.05$). “Duygusal Belirtiler” alt boyutu ile; konu ile ilgili ders/ler alma durumu arasında anlamlı bir fark elde edildi ($p<0.05$). Buna göre konu ile ilgili eğitim almış öğrencilerin puanları eğitim almamış öğrencilerin puanlarından daha yüksek olduğu belirlendi. Ancak, “Duygusal Belirtiler” alt boyutu puanları ile öğrencilerin sınıf, büyüdüğü yer, gelir ve ebeveynin eğitim durumu arasında anlamlı bir fark bulunmadı ($p>0.05$). (Tablo 4).

Tablo 4. Araştırmaya katılan öğrencilerin tanımlayıcı özelliklerine göre HEKYŞBTÖ ve alt boyutlarının puan ortalamalarının karşılaştırılması

Tanımlayıcı Özellikler	Fiziksel Belirtiler X±SS	Duygusal Belirtiler X±SS	Ölçek Toplamı X±SS
Sınıf			
(1) 1. Sınıf	7,56±1,447	10,98±2,110	18,54±2,437
(2) 2. Sınıf	7,90±1,376	11,52±2,155	19,42±2,886
(3) 3. Sınıf	8,04±1,476	11,26±2,071	19,29±2,712
(4) 4. Sınıf	8,64±1,548	11,22±2,414	19,85±3,208
	F= 3.248		F= 3.921
	p=.002	F= 1.734	p=.000
TEST	3>1	p=.165	2>1
	4>1		3>1
			4>1
Büyüdüğü Yer			
(1) İl	7,64±1,415	11,51±2,226	19,15±2,753
(2) İlçe	7,91±1,508	11,47±2,394	19,39±3,224
(3) Köy	7,95±1,527	11,26±1,944	19,21±2,593
	F= 1.375	F= .312	F= .190
TEST	p=.254	p=.733	p=.827
Gelir Durumu			
(1) Geliri Gidere Eşit	7,78±1,452	11,23±2,180	19,01±2,840

Tablo 4. Devamı

(2) Geliri Giderden Fazla	7,82±1,642	11,74±1,870	19,55±2,797
(3) Geliri Giderden Az	7,85±1,459	11,74±2,392	19,59±2,932
TEST	F=.074 p=.928	F=1.875 p=.155	F=1.416 p=.244
Anne Eğitim Durumu			
(1) Okur Yazar Değil	7,66±1,627	11,07±1,986	18,73±2,810
(2) Okur Yazar	7,69±1,146	11,70±2,392	19,39±2,838
(3) İlkokul-Ortaokul	7,96±1,407	11,66±2,204	19,63±2,787
(4) Lise	7,94±2,015	11,12±2,956	19,06±3,816
(5) Üniversite	7,79±1,251	11,64±1,946	19,43±2,472
TEST	F=.683 p=.604	F=1.306 p=.268	F=1.374 p=.243
Baba Eğitim Durumu			
(1) Okur Yazar Değil	8,00±2,077	10,65±2,159	18,65±3,558
(2) Okur Yazar	7,79±1,525	11,15±2,134	18,95±2,655
(3) İlkokul-Ortaokul	7,81±1,424	11,54±2,342	19,35±2,927
(4) Lise	7,75±1,481	11,68±1,874	19,43±2,746
(5) Üniversite	7,76±1,257	11,35±2,321	19,12±2,683
TEST	F=.118 p=.976	F=1.071 p=.371	F=.441 p=.779
Aile İçi Şiddet veya Aile İçi Kadına Şiddet ile İlgili Konuları İçeren Dersler Alma Durumu			
Evett	9,07±1,45	12,56±2,47	21,63±1,48
Hayır	6,72±1,48	10,40±2,21	17,12±1,45
TEST	t=3.298 p=.008	t= 3.332 p=.006	t= 3.450 p=.002

t= Bağımsız Gruplar T Testi, F= Tek Yönlü Varyans (ANOVA) Analizi

AİŞYTÖ, HEKYŞBTÖ ve alt boyutları arasındaki ilişkiyi belirlemek için yapılan Pearson korelasyon analizi sonuçlarına bakıldığında; AİŞYTÖ toplamı ile HEKYŞBTÖ toplamı arasında negatif yönde zayıf düzeyde anlamlı bir ilişki bulundu ($p<0.05$). Ölçeklerin alt boyutlar açısından incelendiğinde, HEKYŞBTÖ'nün "Fiziksel Belirtiler" ile AİŞYTÖ'nün "Şiddeti Olağanlaştırma" ve AİŞYTÖ'nün "Şiddeti Genelleştirme" alt boyutu arasında negatif yönde zayıf düzeyde anlamlı ilişkiler elde edildi ($p<0.05$). Son olarak, HEKYŞBTÖ'nün "Duygusal Belirtiler" alt boyutu ile AİŞYTÖ'nün "Şiddeti Nedenselleştirme" ve AİŞYTÖ'nün "Şiddeti Saklama" alt boyutu arasında negatif yönde zayıf düzeyde anlamlı ilişkiler elde edildi ($p<0.05$). (Tablo 5).

Tablo 5. AİŞYTÖ ile HEKYŞBTÖ arasındaki ilişki sonuçları

Ölçekler	1	2	3	4	5	6	7	8
(1) Şiddeti Olağanlaştırma	r 1							
(2) Şiddeti Genelleştirme	p ,319**	r 1						
(3) Şiddeti Nedenselleştirme	p ,155*	r ,284**	r 1					
(4) Şiddeti Saklama	p ,267**	r ,263**	r ,188**	r 1				
(5) Aile İçi Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği	p ,686**	r ,650**	r ,665**	r ,621**	r 1			
(6) Fiziksel Belirtiler	p ,158*	r ,126*	r ,053	r ,013	r ,113*	r 1		
(7) Duygusal Belirtiler	p ,006	r ,015	r 0,364	r 0,822	r ,021	r ,494**	r 1	
(8) Hemşire Ve Ebelerin Kadına Yönelik Şiddetin Belirtilerini Tanımalarına Yönelik	p ,0325	r 0,443	r 0,016	r 0,002	r 0,011	r 0,000	r ,871**	r 1
	p ,010	r 0,025	r 0,022	r 0,009	r 0,000	r 0,000	r 0,000	

**p<0,001, *p<0,05

TARTIŞMA

Araştırmada ebe adaylarının, aile içi kadına şiddet belirtilerini tanıma düzeylerini ve aile içi şiddete karşı tutumlarını belirlemek amaçlandı. Konu ile ilgili yapılan birçok çalışmada hemşirelik veya ebelik öğrencilerinin özellikle aile içi şiddetle ilgili görüş ve tutumlarının beklenen düzeyde olmadığı görülmüştür (11-17). Belirtilen çalışmalardan farklı olarak bu araştırmada öğrencilerin, kadına şiddet belirtilerini tanıma düzeylerinin kısmen yeterli olduğu; şiddetin fiziksel belirtilerini tanıma düzeylerinin yeterli ve duygusal belirtilerini tanıma düzeylerinin ise kısmen yeterli olduğu belirlendi. Öğrencilerin, aile içi şiddete karşı tutumlarına bakıldığında; öğrencilerin AİŞYTÖ'den düşük puan aldıkları belirlendi. AİŞYTÖ'nün en düşük ve en yüksek puan aralığı düşünüldüğünde, öğrencilerin aile içi şiddete karşı tutumlarının olumlu olmadığı ifade edilebilir. Yapılan bazı çalışmalar bu bulguyu destekler niteliktedir (1,21-23). Mevcut çalışmalara bakıldığında bulguların farklılık gösterdiği görülmektedir. Bu durumun nedenleri arasında şiddet görme/şiddete tanık olma, konu ile ilgili eğitim alma, cinsiyet gibi faktörlerin etkili olabileceği düşünülmektedir (1,24-26).

Bu araştırmada, ebelik öğrencilerinin, aile içi şiddete karşı tutumları ile kadına şiddet belirtilerini tanıma düzeyleri arasında negatif yönde zayıf düzeyde anlamlı bir ilişki bulundu. Buna göre öğrencilerin, kadına şiddetin belirtilerini tanıma düzeyleri arttıkça aile içi şiddete karşı tutum puanlarının azaldığı söylenebilir. Bu bulguyu destekler nitelikte olan Çal ve Aydın Avci (2020)'nin yaptıkları bir çalışmada; ebelik ve hemşirelik bölümü öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rol tutumlarının, yaşam değerleri ile pozitif; aile içi şiddete karşı tutumları ile negatif yönde ilişkili olduğu belirlenmiştir (27). Bu bulgulardan farklı olarak Kıyak ve Akın (2010)'ın ebe ve hemşireler ile yaptıkları bir çalışmada; kadına şiddet belirtilerini tanıma düzeyinin, şiddete karşı tutumla ilişkili olmadığı belirlenmiştir (28).

Araştırmada öğrencilerin, aile içi şiddete karşı tutumları ile demografik özellikleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığına bakıldığında; öğrencilerin, aile içi şiddete karşı tutum puanları ile sınıf düzeyleri, babalarının eğitim ve konu ile ilgili eğitim alma durumları arasında anlamlı bir fark olduğu belirlendi. Ancak, öğrencilerin aile içi şiddete karşı tutum puanları ile büyüdüğü yer, gelir ve annelerinin eğitim durumu arasında anlamlı bir fark bulunmadı. Literatüre bakıldığında; ebelik ve hemşirelik bölümünde öğrenim gören 801 öğrenci ile yapılan bir çalışmada, ebelik öğrencilerinin, üst sınıfların, kadın öğrencilerin ve şiddet görenlerin aile içi şiddete karşı tutumlarının olumsuz olduğu belirlenmiştir (27). Bu çalışmadan farklı olarak Şahin ve ark. (2019) tarafından 224 ebelik öğrencisi üzerinde yapılan bir çalışmada; öğrencilerin, kadına şiddet tutumları ile sınıf düzeyleri ve konu ile ilgili eğitim alma durumları arasında anlamlı ilişki saptanmamıştır (11). Dağlar ve ark. (2017), 1389 ebelik ve hemşirelik öğrencisi ile yaptıkları bir çalışmada; erkek ve hemşirelik öğrencilerinin, birinci sınıf, geniş ve parçalanmış ailede yaşayan, anne babası okuryazar olmayan ve köyde yaşayan öğrencilerin şiddete ilişkin tutumlarının daha geleneksel olduğu belirlenmiştir (15). Şener Çetin ve ark. (2024) tarafından bir Sağlık Bilimleri Fakültesi'nde öğrenim gören 895 öğrenci üzerinde yapılan bir çalışmada; öğrencilerin yaşları ve sınıfları yükseldikçe, öğrencilerin kadına şiddete karşı tutumlarının olumlu olduğu, öğrencilerin medeni durumlarının, şiddete karşı tutumlarını etkilemediği bulunmuştur (26). Şener Çetin ve ark. (2024)'nin yaptıkları çalışmadan farklı olarak bazı çalışmalarda, şiddete maruz kalmayan öğrencilerin, maruz kalanlara göre şiddete karşı tutumlarının daha olumsuz olduğu bulunmuştur (11,29). Literatürde bulguların farklılık gösterdiği görülmektedir. Bulgular arasındaki fark, örneklemin sadece kadın öğrencilerinden oluşması ve kullanılan ölçüm araçlarının farklılığından kaynaklanabileceği düşünülmektedir (26).

Araştırmada öğrencilerin kadına şiddet belirtilerini tanıma düzeyleri ile büyüdüğü yer, gelir ve ebeveynlerinin eğitim durumları arasında anlamlı bir fark bulunmadı. Ancak öğrencilerin, kadına şiddet belirtilerini tanıma düzeyleri ile sınıf ve konu ile ilgili ders/ler alma durumu arasında anlamlı bir fark bulundu. Benzer şekilde yapılan birçok çalışmada kadına şiddet ile ilgili eğitimlerin, öğrencilerin şiddet belirtilerini

tanıma düzeylerine etkisi olduğu belirlenmiştir (9,24,25,30). Bu bulgular, ebelerin aile içi şiddet veya kadına şiddet ile ilgili yeterli bilgiye ve farkındalığa sahip olmalarında lisans eğitiminin önemini göstermektedir.

Araştırmanın Sınırlılığı

Verilerin, bir merkezde ve öğrencilerden öz bildirim yolu ile toplanılması araştırmanın sınırlılıklarıdır.

Sonuç ve Öneriler

Sonuç olarak ebe adaylarının, kadına şiddet belirtilerini tanıma düzeylerinin kısmen yeterli olduğu ve aile içi şiddete karşı tutumlarının olumsuz olduğu; aile içi şiddete karşı tutum puanları ile sınıf düzeyleri, babalarının eğitim durumu ve konu ile ilgili eğitim alma durumları arasında; kadına şiddet belirtilerini tanıma düzeyleri ile sınıf ve konu ile ilgili ders/ler alma durumu arasında anlamlı bir fark olduğu belirlendi. Bununla birlikte ebe adaylarının, aile içi şiddete karşı tutumları ile kadına şiddet belirtilerini tanıma düzeyleri arasında negatif yönde zayıf düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu belirlendi.

Araştırmanın bulguları göz önünde bulundurularak, aile içi şiddet ve özellikle kadına şiddet ile ilgili konuların, lisans müfredatlarında ayrıntılı bir şekilde ele alınması ve ebe adaylarına konu ile ilgili seminerlerin verilmesi önerilebilir.

Çıkar Çatışması: Yazarlar tarafından herhangi bir çıkar çatışması bildirilmemiştir.

Alınan Mali Destekler: Bu araştırma, TÜBİTAK 2209-A Üniversite Öğrencileri Araştırma Projeleri Destekleme Programı kapsamında desteklenmiştir.

Teşekkür: TÜBİTAK'a desteklerinden dolayı teşekkür ederiz.

Kaynaklar

1. Aktaş B, Kaya F, Bostancı-Daştan N. Hemşirelik ve ebelik öğrencilerinin ailede kadına yönelik şiddete ilişkin tutumları. *OPUS-Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*. 2019; 14(20): 1448-1474. <https://doi.org/10.26466/opus.611843>.
2. WHO. Violence against women. 2021; Available from: <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/violence-against-women>.
3. WHO. Intimate partner violence during pregnancy. 2011; Available from: <https://iris.who.int/bitstream/handle/10665/70764/?sequence=1>.
4. KCDP. Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu 2021 Raporu. Available from: <https://kadincinayetleriniurduracagiz.net/veriler/3003/kadin-cinayetlerini-durduracagiz-platformu-2021-yillik-veri-raporu>.
5. Öztürk M. Dividing violence into 'gender': Screening violence against men. *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 2021; 27: 15-27. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/diclesosbed/issue/63252/891698>.
6. Bezgin S, Buzlu S. Domestic violence: Views of married men and factors affecting violence, *Journal of Community Health Nursing*. 2023; 40(3): 207-218, <https://doi.org/10.1080/07370016.2023.2196960>.
7. Gutmanis I, Beynon C, Tutty L, Wathen CN, Macmillan HL. Factors influencing identification of and response to intimate partner violence: a survey of physicians and nurses. *BMC Public Health*. 2007; 7(1): 1-11 . <https://doi.org/10.1186/1471-2458-7-12>.
8. Hotun Şahin N, Dişsiz M, Sömek A, Dinç H. Sağlık Çalışanlarının Aile İçi Şiddet Deneyimleri ve Bu Konudaki Yaklaşımlarının Belirlenmesi. *Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi*. 2008; 10(2): 17-31. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/hemarge/issue/52698/694993>.
9. Akın B, Erkal Aksoy Y, Türkmen H. Ebelerin Kadına Yönelik Şiddet Belirtilerini Tanıma Düzeylerinin Belirlenmesi. *Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*. 2022; 9(2): 262-267. <http://dx.doi.org/10.34087/cbusbed.1052457>.
10. Aregger Lundh A, Tannlund C, Ekwall A. More support, knowledge and awareness are needed to prepare emergency department nurses to approach potential intimate partner violence victims. *Scand J Caring Sci*. 2023; 37: 397-405. <http://dx.doi.org/10.1111/scs.13123>.
11. Şahin E, Yeşilçınar İ, Geriş R. Ebelik Öğrencilerinin Kadına Yönelik Şiddete İlişkin Tutumları ve Etkileyen

- Faktörler. *Life Sciences (NWSALS)*. 2019; 14(4): 84-93.
<http://dx.doi.org/10.12739/NWSA.2019.14.4.4B0028>.
12. Kanbay Y, Işık E, Yavuzaslan M, Keleş S. Hemşirelik öğrencilerinin kadına yönelik aile içi şiddetle ilgili görüş ve tutumlarının belirlenmesi. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*. 2012; 1(2): 107-119. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/84332>.
13. Tambağ H, Turan Z. Ability of nursing students to recognize signs of violence against women. *Int J Nurs Knowl*. 2015; 26(3):107-12. DOI: 10.1111/2047-3095.12050.
14. Sabancıoğulları S, Taşkın Yılmaz F, Ar E, Çakmaktepe G. Hemşirelik öğrencilerinin kadına yönelik şiddete ve şiddette mesleki role ilişkin tutumları, benlik saygıları ve etkileyen faktörler. *Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi*, 2016; 13(1): 35-43.
15. Dağlar, G., Bilgic, D., ve Demirel, G. Ebelik ve hemşirelik öğrencilerinin kadına yönelik şiddete ilişkin tutumları. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*. 2017; 10(4): 220-228.
16. Atasoy I. Ebelik bölümü öğrencilerinin kadına yönelik şiddet konusundaki yaklaşımları, görüş ve deneyimlerinin belirlenmesi. *Sağlık ve Toplum*. 2017; 27(2): 54-63.
17. Bahadır Yılmaz E. (2018). The effectiveness of a gender equality course in changing under graduate midwifery students' attitudes towards domestic violence and gender roles. *Cent Eur J Nurs Midw*. 2018; 9(2): 840-847. DOI: 10.15452/CEJNM.2018.09.0013.
18. Şahin N, Dişsiz M. Sağlık çalışanlarında aile içi şiddete yönelik tutum ölçeği geliştirme çalışması. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*. 2009; 6(2): 263-274. <http://www.insanbilimleri.com>.
19. Baysan-Arabacı L, Karadağlı A. Hemşire ve ebelerin kadına yönelik şiddet belirtilerini tanımalarına ilişkin ölçek geliştirme. *Sağlık ve Toplum Dergisi*. 2006; 16(2): 101-111.
20. Hopkins KD, Weeks DL. Tests for normality and measures of skewness and kurtosis: Their place in research reporting. *Educational and Psychological Measurement*. 1990; 50: 717-729.
21. Güven E, Altay B. Ebelik öğrencilerinin kadına uygulanan şiddete ve toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının belirlenmesi. *Samsun Sağlık Bil Der*. 2020; 5(2): 191-200. DOI:10.47115/Jshs.764948.
22. Başar F, Durmaz A. Kadına yönelik şiddet konusunda hemşirelerin ve ebelerin bilgi durumları. *Tıbbi Sosyal Hizmet Dergisi*. 2015; (6): 6-15.
23. Demirel Bozkurt Ö, Daşkan Z, Kavlak O, Şirin A. Ebelik öğrencilerinin gebelikte şiddet konusundaki bilgi, görüş ve mesleki tutumlarının belirlenmesi. *Balıkesir Sağlık Bilimleri Dergisi*. 2013; 2(2): 99-107.
24. Bahadır Yılmaz E, Yüksel A. Kadına yönelik şiddet eğitiminin hemşirelik öğrencilerinin şiddete yönelik tutumları, mesleki tutumları ve şiddetin belirtilerini tanıma düzeylerine etkisi: Yarı deneysel çalışma. *Türkiye Klinikleri J Nurs Sci*. 2023;15(2):508-16. DOI: 10.5336/nurses.2022-94829.
25. Ertekin Pınar Ş, Özdemir S. Ebelik öğrencilerine verilen eğitimin şiddette mesleki rollerine ilişkin tutum ve şiddet belirtilerini tanıma düzeyleri üzerine etkisi. *Lokman Hekim Dergisi*. 2021; 11(2): 300-309. DOI: 10.31020/mutftd.848424.
26. Şener Çetin N, Yılmaz AN, Kargın M. Öğrencilerin kadına yönelik şiddete ilişkin tutumları ve depresyonları arasındaki ilişki. *TJFMPC*. 2024; 18 (3): 312-320 DOI: 10.21763/tjfmpe.1280900.
27. Çal A, Aydın Avcı İ. Hemşire ve ebe öğrencilerin toplumsal cinsiyet rol tutumları ile aile içi şiddete yönelik tutumları ve yaşam değerleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Samsun Sağlık Bil Der*. 2020; 5(2):103-112. DOI: 10.47115/Jshs.787564.
28. Kıyak S, Akın B. Hemşire ve Ebelerin Kadına Yönelik Şiddet Konusunda Bilgi ve Tutumları. *Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi*. 2010; 12(2), 5-16. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/hemarge/issue/52709/695114>.
29. Pınar SE, Sabancıoğulları S. Nursing and midwifery students' attitudes towards violence against women and recognizing signs of violence against women. *International Journal of Caring Sciences*. 2019; 12(3): 1520. https://www.internationaljournalofcaringsciences.org/docs/22.pinar_original_12_3_1.pdf.
30. Can Gürkan Ö. Aile içi şiddet dersinin hemşirelik öğrencilerinin kadına yönelik şiddet belirtilerini tanıma ve şiddete karşı tutumlarına etkisi. *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi*. 2020; 11(1): 57-63. DOI: 0.14744/phd.2019.82712.